

Tekst og foto: Morten Harangen

Franske fristelser

Har du lyst til å kombinere ørretjakt og døgnfluedans, med utsøkt mat og drikke, deilige strender, late dager i pittoreske kystbyer, herregårds-overnatting, og kanskje en dose Band of Brothers eller Claude Monet? Bli med til Normandie.

Vi samles rundt et bord og serveres et glass Champagne,

LE ROY MOULIN: Bo herskabelig og fisk eksklusivt i La Risle.

MØRKET HAR FALT PÅ, og regnet høljer ned. På de små, svingete og dårlig skilte veiene, er det godt å ha selskap av gps-mannen, som later til å være lommekjent på den franske landsbygda.

Det er sent i mai. Nesten fire timer etter vi satte oss i leiebilen og forlot Paris, krysser vi omsider den gamle steinbroa over La Sienne. Den lille elva utenfor Hambye er første mål i løpet av uka broren min, Terje, og jeg har til rådighet. Hva som venter oss, aner vi ikke.

Kalkelvene i Normandie får sjelden oppmerksomhet i Norge. Rart, egentlig, siden distriktet er en yndet feriedestinasjon, og de berømte krigshandlingene som knyttes til området, fortsatt engasjerer. Normandie var dessuten Pezon et Michel-legende Charles Ritz lekegrind.

Samtidig kan man forstå at kalkelvene i Frankrike kommer i skyggen av kjendisene på den andre siden av kanalen. Det var tross alt i Test, Itchen og de andre engelske kalkelvene, pionerer som Frederic M. Halford, G.E.M. Skues og Frank Sawyer skrev den moderne fluefiske-historien.

Uansett status blir det interessant å finne ut hva Normandie kan by på – både med og uten stang.

FRANKRIKE ER KJENT FOR strålende mat, men den kontinentale frokosten man serveres, er jaggu ikke mye å skryte av. En croissant, noen stykker baguette, to, små syltetøy-beger, en grusom yoghurt naturell, et lite glass juice og kaffe, blir i energifattigste laget.

Etter å ha spist, rusler vi de hundre meterne fra hotellet og ned til La Sienne. Værgudene er i adskillig bedre humør i dag. Sola skinner fra en nesten skyfri himmel, og forholdene virker lovende.

Helt til elva åpenbarer seg.

La Sienne er grunn og skjemmet av søppel, vannet er brunt og rensket for vegetasjon. Breddene virker uframkomelige på grunn av trær og gjerder. Vi ser riktignok noen vak, men ørretene som er oppe, er neppe større enn 100 gram. Hvilken nedtur.

Kartet saumfares. Elva kan umulig være like kjøp fra kilde til munning? Vi bruker dagen til rekognosering, og i rettferdighetens navn finner vi noen korte, relativt ålreite strekninger.

Det totale inntrykket av La Sienne er imidlertid dårlig. Så vi bestemmer oss for heller å tilbringe kvelden ved et bord i hotellets egen hage – med et utvalg ferske oster og noe godt å drikke.

Om elva ikke levde opp til forventningene, er insektsklekkingene et plaster på såret. Ved 18-tiden svever skyer av døgnfluer over vannet. En diger Ephemera danica lander plutselig på det ene vinglasset, og holder oss med selskap i et par minutter.

Mer skal det ikke til for å glede en fluefisker.

før utstyret rigges og vi er klare.

LYONS-LA-FORÊT ER EN idyllisk by. Omkranset av én av Europas største bøkeskoger, ligger bindingsverkshusene fra 1600- og 1700-tallet tett i tett. Det koselige torget, med fontenen, markedet og caféene, gir turistene en følelse av plutselig å befinne seg i fortiden.

En utmerket base for ørretjakt i Andelle. Å finne praktisk informasjon om fluefisket i Normandies kalkelver, er vanskelig. Spesielt hvis man ikke behersker språket. Tar du sjansen og reiser dit likevel, er det en stor utfordring å lokalisere de tilgjengelige strekningene og ikke minst hvor man får kjøpt fiskekort og den nødvendige, statlige lisensen.

Derfor allierte vi oss med Laurent Sainsot, president i ærverdige Fario Club. Vi ble kjent i Flyfishers' Club i London, og i samarbeid med guide og grunnlegger av gourmetfly.com, Nicolas de Toldi, organiserte han majoriteten av Normandie-turen.

Spesielt hyggelig var invitasjonen til Fario Clubs private strekning i Andelle. Den 58 kilometer lange elva er en gjenganger i Charles Ritz biografi «Pris sur le vif»

(«A Fly Fisher's Life»), og populær blant lokale fluefiskere.

Terje og jeg møter gutta i en gammel stall ved bredden. Hestene er borte, og i dag gjør den slitne, men kule bygningen tjeneste som fiskerhytte. Vi samles rundt et bord og serveres et glass Champagne, før utstyret rigges og vi er klare.

Klare for le coup du soir.

FLUEFISKERNE I NORMANDIE er trofaste mot le coup du soir – eller, om du vil, the evening rise. Selv om nymfe- og klekkerføret kan være ypperlig om morgenen og formiddagen, dukker flertallet stangsvingere først opp på ettermiddagen.

De foretrekker åpenbart å jakte tørt – en kontrast til kalkelvene i England, hvor fluefiskerne gjerne er tidlig på beina og i større grad bruker hele imitasjonsrepertoaret. Charles Ritz viet le coup du soir stor plass i biografien. Han karakteriserer den intense perioden som døgnet mest lovende, mest spennende og av og til mest skuffende:

Le coup du soir er et fantastisk syn. Elva koker! Men fangsten er nesten alltid svært moderat, for til tross for at ørretene vaker ofte og regulært, tar de bare én av 20, eller kanskje én av 40 insekter.

Det er imidlertid lite spektakulært over forholdene Terje og jeg opplever denne kvelden. I drøye tre timer sniker vi oss langs Andelle, og fisker brekk, svinger, kanter og strømmer. Vi ser få døgnfluer og lite fisk. Terje lykkes omsider

HERSKAPLIG: Rommet vårt på Le Roy Moulin.

GAMMEL BRU: La Sienne.

KLASSISK: Klassisk snelle og klassisk imitasjon.

GREY WULF: Denne 800 gram store Andelle-ørreten falt for en Grey Wulff – vår favoritt i så vel franske som engelske kalkelver.

med å lande en liten tass, mens jeg reagerer for sent, da en relativt fin ørret kaster seg over flua mi.

C'est la vie.

Vi returnerer til stallen, hvor Laurent og Nicolas varter opp med et uforglemmelig måltid. Det er langt på natt og bek mørkt, da vi setter kursen mot hotellet.

SPURVENE KVITRER FORNØYD i morgensola. Temperaturen har allerede passert 20 grader, da vi stopper i Radepont, et kvarter i bil fra Lyons-la-Forêt.

I dag skal vi prøve lykken på en offentlig strekning i Andelle. Den renner forbi både klosterruiner, beitende kuer og et imponerende château. Sjansen for å overliste ørret på rundt kiloen er stor, ifølge mannen bak skranken på det lokale turistkontoret, hvor vi kjøper fiskekort.

Vi lever i håpet, men er realister. Normandie har ikke levert foreløpig.

Etter å ha bunkret mat og drikke i landhandelen rett over gata, fortsetter vi til en sportsbutikk, som selger den obligatoriske lisensen.

Vannet i Andelle er i likhet med La Sienne brunfarget, men ikke verre enn at man ser enkelte fisker.

Årsaken til at kalkelvene sjelden er ordentlig klare, er blant annet lite nedbør over flere år. Det, i kombinasjon med offentlig tapping, resulterer i at grunnvannet synker og dermed tilføres elvene mindre «nytt» vann enn normalt. Gjennomstrømmingen svekkes, og bunnvegetasjon, insekter og ørret rammes.

Andre betydelige, negative faktorer, er utslipp fra landbruket og bygging i umiddelbar nærhet til de sårbare økosystemene. Situasjonen er nesten identisk i kalkelvene i England, og gir grunn til bekymring.

- DER! Vi sitter på bredden og slapper av, da jeg plutselig ser et forsiktig vak. I en bakevje, bare centimeter fra gresskanten på motsatt side, var en ørret oppe. Minuttet senere viser den seg igjen.

Endelig!

Klokka er snart 17, og det har vært en fin, men stille dag ved Andelle. Døgnflue-klekkingen har vært moderat, og fiskene så langt uinteresserte i de få godbitene på overflaten.

Nå er åpenbart sulten i ferd med å melde seg.

Terje vinner stein-saks-papir-duellen, og vader i posisjon. Med et langt, presist kast legger han en stor Grey Wulff i hodet på ørreten. Det smeller umiddelbart, men fisken bommer.

Nytt, vellykket kast. Uten å nøle hiver ørreten seg over flua. Terje kliner til, og nå sitter'n! Ikke overraskende raser fisken inn i nærmeste klasse med ranunculus, en vanlig ørret-taktikk og den ultimate testen av knuter og krokfeste.

Fortommen holder, Grey Wulff'en sitter og Terje klarer å manøvrere fisken ut fra gjemmededet. Et heftig ultras, litt plasking og en luftetur senere, er kampen over. En gyllen Andelle-ørret sklir inn i håven. Vekt: 800 gram.

Snart lykkes jeg også. Ingen kjempe, men forholdene tatt i betraktning, er jeg fornøyd med en fisk på nesten halvkiloen.

LA RISLE VAR Charles Ritz favoritt.

Fra kilden nær L'Aigle i Orne fylke, bukker den nesten 15 mil lange kalkelva seg rolig fram over enger og jorder, gjennom byer og klynger med hus, før den forener krefter med Seinen. Den flotteste strekningen, skriver han i «Pris sur le vif», er den som renner forbi Aclou:

Jeg mener det er den nydeligste strekningen i verden, og bedre enn de flotteste partiene i Test, Itchen og Wyllye. Hvis den fantastiske G.E.M. Skues hadde fisket denne utmerkede strekningen, føler jeg meg trygg på at han ville kalt den et nymfeparadis.

Vi skal avslutte Normandie-turen i La Risle. Ikke ved Aclou, riktignok, men noen minutters kjøretur lenger sør. Der ligger eiendommen Le Roy Moulin, hvor Laetitia Dutheil har pusset opp familiens gamle, herskapelige bolig, og tilbyr overnatting. Gjestene får dessuten eksklusiv adgang til en totalt fem og en halv kilometer lang strekning i La Risle, inkludert hoved- og sideløp.

Terje og jeg ankommer sent om ettermiddagen. Vi tas hjertelig imot av vertinnens mor, som opprinnelig kommer fra Østerrike. Etter å ha vist oss rommet vi skal bo på, bygningen forøvrig og ikke minst elva, varter hun opp med en tre retters middag, rikelig med schnaps og stadig friskere historier.

En kveld vi definitivt kommer til å huske!

VI TAR EN SEN FROKOST. Formiddagen vies sightseeing, før vi returnerer til Le Roy Moulin og rigger stengene. Været er fremdeles strålende, med 25 grader i skyggen og ikke et vindpust. Neppe ideelt for fluefiske, men du verden så behagelig.

Dutheil-familiens strekning i La Risle minner veldig om kalkelvene i England. Noen partier er svært flotte, med spennende, middels raske strømmer, svinger med overhengende grener, rik bunnvegetasjon og en og annen god høl. Andre partier minner om kanaler, og er ikke like fristende. Men de er gjerne dype, og huser stor ørret.

Til vår glede, er det mange, mange danicaer å se i både lufta, på vannet og i det høye gresset langs breddene. Fiskene er ikke særlig opptatte av insektene ennå, men med det imponerende antallet døgnfluer som er i sving, kommer ørretene garantert til å våkne i løpet av en time eller to.

Sekundet etter tar den et insekt til, før det igjen blir stille.

Et solid plask fanger oppmerksomheten min. Ringene ørreten etterlater seg, tyder på at den er relativt stor. Fisken står ved en torvblokk som har løsnet fra bredden, falt ut og skapt en fin standplass.

Jeg legger flua en god meter ovenfor ørreten, og holder pusten mens den seiler over'n. Ingen reaksjon. Nytt kast, null respons. Fem, seks forsøk senere, har fisken fremdeles ikke vist interesse.

Jeg kan umulig ha skremt den. Eller?

Tid for observasjon. Jeg setter meg på en stakk, og registrerer at stadig flere danicaer passerer ørreten - uten at noe skjer. Så, like plutselig som den sluttet å vake, er den tilbake. Raskt og nådeløst besegler den skjebnen til én av døgnfluene.

Sekundet etter tar den et insekt til, før det igjen blir stille. Jeg har sett nok. Forsiktig reiser jeg meg, finner en ok posisjon og venter. Venter til fisken sluker nok en danica, og legger ut imitasjonen så fort jeg klarer.

Det funker! Ørreten nøler ikke, og går av hengslene, når den skjønner den er lurt. Men flua sitter godt, den, og snart er kampen over. 1,1 kilo veide min første La Risle-ørret.

KVELDEN I LA RISLE viser seg å bli en strålende avslutning på Normandie-turen. Den siste timen før lyset forsvinner, er det tjukt med danicaer. Jeg har knapt opplevd noe liknende, selv ikke under Mayfly-klekkingene i kalkelvene i England. Jeg tar ytterligere én fisk på over kiloen, Terje lander tre – den største på drøye 1,3 kilo. I tillegg får vi et par ørreter på rundt halvkiloen, en krabat på 300 gram og mister tre, fire fisker.

Kvaliteten på fluefisket i Normandie er høyst varierende. En grundig planlegging er derfor viktig for å unngå skuffelser. Selv om det generelle inntrykket er at kalkelvene i England er hakket mer attraktive og lettere tilgjengelige, får man adskillig mer for penga i Frankrike.

Ikke bare er det tusenlapper å spare på å fiske noen dager i Normandie kontra Hampshire på den andre siden av kanalen. Strekningene man leier i Frankrike er dessuten betydelig lengre enn beatene som tilbys i England.

Så, er du nysgjerrig, liker å utvide horisonten, og synes fluefiske handler om mer enn bare å kaste, kaste og atter kaste, vil du nok trives i Normandie.

Bon voyage. ●

FAST FISK: Kjempende ørret en fransk sommerdag.

DEN STØRSTE: Terjes og turens største ørret: 1,3 kilo, tatt i La Risle.

KVELDSFISKE: Hvilken kveld vi hadde i La Risle. Vi tok fem ørreter på over 1 kilo.

Kalkelvene i Normandie

KALKELVENE

Det er en rekke kalkelver i Normandie, og i utgangspunktet kan du velge og vrake. Anbefalt kart: Michelin 513, Normandie, målestokk 1:200 000. Problemet, slik artikkelen beskriver, er imidlertid å lokalisere strekningene og finne ut hvor man kjøper fiskekort og den offentlige lisensen. Ørret-sesongen varer fra mars til september. Slutten av mai til midten av juli regnes som den beste perioden. Jo senere på året, jo finere er kalkelvene (klarere vann og mer bunnvegetasjon).

FISKEKORT

Salg av fiskekort er forvirrende. Er man på landet, selges de ofte på små, lokale caféer og vertshus, hvor de ansatte i hovedsak kun snakker fransk. I byene får man gjerne kjøpt fiskekort på turistkontorene. Prisen for én dags fiske er som regel mellom 25 og 45 euro (offentlige strekninger og klubbvald som er åpne for allmennheten). Private, eksklusive strekninger er dyrere. Den obligatoriske, offentlige lisensen fikk vi tak i i en sportsbutikk, men også dette varierer.

FISKENE

Brunørretene i Normandie er ville. På noen offentlige strekninger settes det ut regnbueørret, og i noen elver, som for eksempel Iton, kan man få harr. Sjørret finnes i samtlige kalkelver. Blant de beste er Touques nær Deuville, hvor ca. 5000 sjørret passerer tellepunktet i løpet av sesongen. I flere kalkelver, som for eksempel Andelle, er det mulig å få laks.

INSEKTER OG FLUER

I Frankrike er ikke fluefiskerne så opptatte av navnene på de ulike døgnfluene. Spør om hva som klekker, og du risikerer å få et smil og skuldertrekk til svar. Et hederlig unntak er Ephemera danica, som i likhet med i kalkelvene i England, klekker i månedsskiftet mai/juni. Det finnes mange Ephemera danica-imitasjoner. Jeg sverger til Grey Wulff. Den er svært populær i ørretkretser, flyter som en dupp og spinner aldri fortommen. Nymfer og klekkere er et must. Er du nysgjerrig på et lokalt mønster, kan du google l'Andelle.

Sørg for å ha med et knippe baetis-imitasjoner og noen fluer i mørkere toner. Krokstørrelse 14 og 16. Ellers kan både vårfluer, maur, stankelbein og mygg gjøre susen.

UTSTYR

Som hjemme. Stenger i klasse fire eller fem, 0,14-spiss duger normalt, men ha for sikkerhets skyld en spole 0,12 klar.

KONTAKTINFORMASJON

Hos www.gourmentfly.com treffer du guide Nicolas de Toldi. Han kan organisere fiske i kalkelvene, og hjelpe til med øvrige praktiske detaljer vedrørende overnatting, sightseeing og restaurantbefalinger. Vil du fiske i La Risle, Charles Ritz favoritt, er www.le-roy-moulin.com et alternativ. Du bor i herskapelige omgivelser, med fullpensjon om du ønsker, og fisker eksklusivt på Laetitia Dutheils fem og en halv kilometer lange strekning. Hun snakker engelsk. Overnatting i dobbeltrom, med frokost, koster fra 85 til 98 euro. Fiskekortet koster 30 (halv dag) eller 60 (hel dag) euro. En mulighet i Andelle, er Manoir de Malvoisine: www.chalkstream.net. Eierne er et britisk ektepar. Overnatting i dobbeltrom, med frokost, koster 160 euro. Øvrige måltider hvis man ønsker. Fiskekortet koster 80 euro.

MAT OG DRIKKE

Normandie er kjent for sine oster og eplebasert drikke. Fersk Camembert og lokal Cider er ikke å forakte! Ei heller sjømaten man serveres på de utallige restaurantene. Prøv i Honfleur eller Trouville.

Charles Ritz fisker i La Risle (hentet fra biografien «Pris sur le vif»)